

Veel te winnen met energiebesparing

Het kabinet moet werk maken van energiebesparing, stelt Henri Bontenbal.

De crisis in Oekraïne maakt pijnlijk duidelijk dat fossiele energie een belangrijk wapen in het geopolitieke spel is. Dat wisten we eigenlijk al, want het is niet de eerste keer dat Rusland de gaskraan dichtdraait. Maar deze crisis is echt een wake-up call en dwingt Europa haar energieafhankelijkheid snel te verminderen.

De energieafhankelijkheid van Europa zou ons zorgen moeten baren: 63% van de gebruikte kolen, 87% van de olie(producten) en 66% van het aardgas moet geïmporteerd worden. Nog zorgwekkender is dat 34% van de geïmporteerde ruwe olie, 32% van het aardgas en 26% van de vaste fossiele brandstoffen (kolen) uit Rusland komen. Voor olie, kolen en gas geldt dat Rusland onze belangrijkste leverancier is. En de energieafhankelijkheid groeit elk jaar.

Voorals de import van aardgas maakt Europa kwetsbaar. Aardgas is immers niet zo makkelijk te transporteren en dus is Europa voor de import van aardgas vooral aangewezen op Rusland. Dat maakt Europa kwetsbaar. Inmiddels hebben de Russen niet alleen de gaslevering aan Oekraïne stopgezet, maar ook de gastoevoer naar Polen, Slowakije en Oostenrijk afgeknepen.

Wie denkt dat Nederland voorlopig wel veilig zit met haar eigen Groningse gasbel, moet eens verder kijken dan de komende winter. Vorig jaar verbruikten we in Nederland 44 miljard kubieke meter aardgas. De helft daarvan wordt gebruikt voor verwarming in woningen, kantoren en gebouwen. Vorig jaar haalden we 82 miljard kubieke meter aardgas uit de grond, maar dat is niet lang meer vol te houden. Het komende decennium zal de aardgasproductie hard gaan dalen.

Het huidige energiebesparingstempo, de afgelopen jaren een schamele 1,1% per jaar, kan deze daling in de eigen gasproductie niet bijhouden. Staatsbedrijf Energie Beheer Nederland (EBN) verwacht dat Nederland bij een "business as usual"-scenario nog een decennium zelfvoorzienend is, maar na 2025 netto importeur wordt.

Potentieel

Wat te doen? Voordat we een uitgebreide discussie starten over de noodzaak van de import van vloeibaar aardgas uit de VS of van een renaissance van kernenergie, mogen we de meest voor de hand liggende optie niet over het hoofd zien: een stevige inzet op energiebesparing. In het Energieakkoord zijn er afspraken gemaakt over energiebesparing, maar de focus ligt toch vooral op het opwekken van duurzame elektriciteit. Terwijl de vraag naar warmte bijna vier keer zo hoog is als de elektriciteitsvraag. De afspraken in het Energieakkoord over energiebesparing zijn daarnaast niet hard genoeg en bieden geen basis voor de benodigde „warmtetransitie”, zo oordeelde het Planbureau voor de Leefomgeving vorige week.

Tegelijkertijd concludeert het PBL dat er op het gebied van energiebesparing een enorm potentieel ligt. Energiecentrales en de industrie lozen enorme hoeveelheden restwarmte. Als we deze restwarmte zouden gebruiken voor de verwarming van woningen en bedrijven, zouden we 2,5 miljard kubieke meter aardgas uitsparen. Het isoleren van woningen is een van de goedkoopste manieren van energiebesparing, levert de bewoners een hoog rendement op de investering en zorgt voor werkgelegenheid.

Vorige week publiceerde het International Energy Agency, waar oud-minister Maria van der Hoeven de scepter zwaait, een rapport over de enorme kansen van energiebesparing. Het rapport spreekt van een „verborgen brandstof” en laat zien dat zij tot macro-economische groei, reductie van broeikasgassen, werkgelegenheid en een grotere energiezekerheid leidt. Als de EU-lidstaten de volle potentie van energiebesparing benutten, levert dat een economische groei van 1,1% op, zo beargumenteert het IEA. De overheid verdient haar investeringen ruimschoots terug en de industrie is de sector die er het meest van profiteert. Wat willen we nog meer?

Ambitieuus

Het kabinet moet daarom fors inzetten op energiebesparing. Energiebesparing rendeert, helpt de bouwsector aan het werk, vermindert de uitstoot van broeikasgassen en zorgt ervoor dat Nederland niet afhankelijk wordt van Russisch gas. Het kabinet moet daarom snel aan de slag met een ambitieus nationaal energiebesparingsprogramma, met daarin concrete maatregelen, afspraken en bijbehorende fiscale prikkels.

Langer wachten zou erg onverstandig zijn. Laten we Nederland vandaag gaan klaarmaken voor de schone en energie-efficiënte economie van morgen.

De auteur is junior-fellow bij het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA en zelfstandig adviseur.

Reformatorsch Dagblad, 22 september 2014